

Rada
Unii Europejskiej

Bruksela, 18 czerwca 2024 r.
(OR. en)

10057/24

Międzyinstytucjonalny numer
referencyjny:
2024/0052 (NLE)
2024/0053 (NLE)

AELE 43
EEE 24
ISL 20
N 31
FL 24
PECHE 186

AKTY USTAWODAWCZE I INNE INSTRUMENTY

Dotyczy: Umowa między Unią Europejską, Islandią, Księstwem Liechtensteinu
i Królestwem Norwegii w sprawie mechanizmu finansowego EOG na okres od
maja 2021 r. do kwietnia 2028 r.

UMOWA
MIĘDZY UNIĄ EUROPEJSKĄ, ISLANDIĄ,
KSIĘSTWEM LIECHTENSTEINU
I KRÓLESTWEM NORWEGII
W SPRAWIE MECHANIZMU FINANSOWEGO EOG
NA OKRES OD MAJA 2021 R. DO KWIETNIA 2028 R.

UNIA EUROPEJSKA,

ISLANDIA,

KSIĘSTWO LIECHTENSTEINU,

KRÓLESTWO NORWEGII,

MAJĄC NA UWADZE, że strony Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym („Porozumienia EOG”) zgadzają się co do potrzeby zmniejszenia różnic gospodarczych i społecznych między ich regionami w celu wspierania stałego i zrównoważonego wzmocnienia stosunków handlowych i gospodarczych między nimi;

MAJĄC NA UWADZE, że aby przyczynić się do osiągnięcia tego celu, państwa EFTA ustanowiły Mechanizm Finansowy w ramach Europejskiego Obszaru Gospodarczego;

MAJĄC NA UWADZE, że postanowienia regulujące Mechanizm Finansowy EOG na lata 2004-2009 określono w Protokole 38a i w dodatku do Protokołu 38a do Porozumienia EOG;

MAJĄC NA UWADZE, że postanowienia regulujące Mechanizm Finansowy EOG na lata 2009-2014 określono w Protokole 38b i w dodatku do Protokołu 38b do Porozumienia EOG;

MAJĄC NA UWADZE, że postanowienia regulujące Mechanizm Finansowy EOG na lata 2014-2021 określono w Protokole 38c do Porozumienia EOG;

MAJĄC NA UWADZE, że potrzeba zmniejszenia różnic gospodarczych i społecznych w Europejskim Obszarze Gospodarczym istnieje nadal, i że należy zatem ustanowić nowy mechanizm wnoszenia wkładów finansowych przez państwa EOG-EFTA na okres od maja 2021 r. do kwietnia 2028 r.,

POSTANOWIŁY ZAWRZEĆ NASTĘPUJĄCĄ UMOWĘ:

ARTYKUŁ 1

Art. 117 Porozumienia EOG otrzymuje brzmienie:

„ARTYKUŁ 117

Postanowienia regulujące funkcjonowanie mechanizmów finansowych zawarte są w Protokole 38, Protokole 38a, dodatku do Protokołu 38a, Protokole 38b, dodatku do Protokołu 38b, Protokole 38c oraz w Protokole 38d.”.

ARTYKUŁ 2

Po Protokole 38c do Porozumienia EOG dodaje się nowy Protokół 38d. Tekst Protokołu 38d znajduje się w załączniku do niniejszej Umowy.

ARTYKUŁ 3

Niniejsza Umowa jest ratyfikowana lub zatwierdzona przez strony zgodnie z ich procedurami wewnętrznymi. Dokumenty ratyfikacyjne lub zatwierdzające zostają złożone w Sekretariacie Generalnym Rady Unii Europejskiej.

Protokół wchodzi w życie pierwszego dnia drugiego miesiąca po złożeniu ostatniego dokumentu ratyfikacyjnego lub zatwierdzającego.

Do czasu zakończenia procedur, o których mowa w ust. 1 i ust. 2, niniejszą Umowę stosuje się tymczasowo od pierwszego dnia pierwszego miesiąca następującego po złożeniu w tym celu ostatniej notyfikacji.

ARTYKUŁ 4

Niniejsza Umowa, sporządzona w jednym egzemplarzu w języku angielskim, bułgarskim, chorwackim, czeskim, duńskim, estońskim, fińskim, francuskim, greckim, hiszpańskim, irlandzkim, islandzkim, litewskim, łotewskim, maltańskim, niderlandzkim, niemieckim, norweskim, polskim, portugalskim, rumuńskim, słowackim, słoweńskim, szwedzkim, węgierskim i włoskim, przy czym każda z tych wersji językowych jest na równi autentyczna, zostaje złożona w Sekretariacie Generalnym Rady Unii Europejskiej, który przekaze każdej ze stron niniejszej Umowy jej uwierzytelniony odpis.

Sporządzono w Brukseli ..., dnia ...2024 r.

W imieniu Unii Europejskiej,

W imieniu Islandii

W imieniu Księstwa Liechtensteinu

W imieniu Królestwa Norwegii

PROTOKÓŁ 38d
w sprawie Mechanizmu Finansowego EOG (2021–2028)

ARTYKUŁ 1

1. Cele

Islandia, Liechtenstein i Norwegia („państwa EFTA”) przyczyniają się do zmniejszenia różnic gospodarczych i społecznych w Europejskim Obszarze Gospodarczym i do wzmacniania swoich stosunków z państwami będącymi beneficjentami, dokonując wkładów finansowych na rzecz obszarów priorytetowych wymienionych w art. 3¹.

2. Wspólne wartości i zasady

Mechanizm Finansowy EOG (2021–2028) opiera się na wspólnych wartościach i zasadach, takich jak zasada poszanowania godności ludzkiej oraz zasady wolności, demokracji, równości, praworządności i poszanowania praw człowieka, w tym praw osób należących do mniejszości.

Wszystkie programy i działania finansowane w ramach Mechanizmu Finansowego EOG wdrażane są z poszanowaniem tych wartości i zasad; a w ramach żadnego z tych programów i działań nie wspiera się działalności realizowanej bez poszanowania tych wartości i zasad. Wdrażanie programów i działań jest zgodne z podstawowymi prawami i obowiązkami przewidzianymi w odpowiednich instrumentach i normach.

¹ W niniejszym Protokole odniesienia do artykułów, o ile nie określono inaczej, należy rozumieć jako odniesienia do artykułów niniejszego Protokołu.

ARTYKUŁ 2

Środki na zobowiązania

Kwota wkładu finansowego przewidzianego w art. 1 wynosi 1 705 000 000 EUR. Zostanie także udostępniony dodatkowy wkład finansowy w wysokości 100 000 000 EUR na projekty związane z wyzwaniami, jakie pojawiły się w wyniku inwazji na Ukrainę. Wkłady te udostępnia się na zobowiązania w rocznych transzach w wysokości 257 860 000 EUR w okresie od dnia 1 maja 2021 r. do dnia 30 kwietnia 2028 r. włącznie.

Całkowita kwota obejmuje przydziały dla poszczególnych państw określone w art. 6 oraz środki określone w art. 7.

ARTYKUŁ 3

1. Priorytety tematyczne

Przydziały dla poszczególnych państw udostępnia się w celu wspierania realizacji następujących ogólnych priorytetów tematycznych:

- a) zielona transformacja Europy;
- b) demokracja, praworządność i prawa człowieka;
- c) włączenie społeczne i odporność.

Obszary objęte programem, wchodzące w zakres tych priorytetów tematycznych, określono w załączniku do niniejszego Protokołu. Elementy składowe tych obszarów objętych programem będą określone po konsultacji z państwami będącymi beneficjentami.

2. Potrzeby państw będących beneficjentami

Obszary objęte programem wybiera się, kierkuje i dostosowuje w taki sposób, aby odpowiadały one na różne potrzeby w poszczególnych państwach będących beneficjentami, z uwzględnieniem ich wielkości i wysokości wkładu. Procedurę, którą należy w tym celu stosować, określono w art. 9 ust. 5.

ARTYKUŁ 4

1. Protokoły ustaleń

Mając na celu odpowiednie skupienie oraz zapewnienie skutecznego wdrożenia, zgodnie z ogólnymi celami, o których mowa w art. 1, oraz biorąc pod uwagę politykę UE, zalecenia dla poszczególnych krajów oraz umowy o partnerstwie zawarte między państwami członkowskimi a Komisją Europejską, państwa EFTA podpisują z każdym państwem będącym beneficjentem protokół ustaleń zgodnie z art. 9 ust. 5.

2. Konsultacje z Komisją Europejską

Konsultacje z Komisją Europejską odbywają się na poziomie strategicznym i mają miejsce podczas negocjacji protokołów ustaleń, a ich celem jest promowanie komplementarności i synergii z polityką spójności UE.

ARTYKUŁ 5

1. Współfinansowanie

W odniesieniu do tych programów realizowanych w ramach przydziałów dla poszczególnych państw, w przypadku których państwa będące beneficjentami odpowiadają za wdrożenie, wkład EFTA nie przekracza 85 % kosztów programu, chyba że państwa EFTA zdecydują inaczej.

2. Pomoc państwa

Należy przestrzegać obowiązujących przepisów w zakresie pomocy państwa.

3. Odpowiedzialność

Odpowiedzialność państw EFTA za projekty ogranicza się do zapewniania środków zgodnie z uzgodnionym planem. W związku z tym państwa EFTA nie będą ponosić odpowiedzialności wobec osób trzecich.

ARTYKUŁ 6

Przydziały dla poszczególnych państw

Przydziały dla poszczególnych państw udostępnia się następującym państwom będącym beneficjentami: Bułgarii, Chorwacji, Cyprowi, Czechom, Estonii, Grecji, Litwie, Łotwie, Malcie, Polsce, Portugalii, Rumunii, Słowacji, Słowenii i Węgrom, zgodnie z następującym podziałem:

Państwo będące beneficjentem	Środki finansowe (EUR)
Bułgaria	132 807 931
Chorwacja	68 018 840
Cypr	9 014 276
Czechy	115 163 505
Estonia	36 750 087
Grecja	159 320 451
Węgry	129 868 485
Łotwa	56 013 268
Litwa	60 274 987
Malta	5 710 418
Polska	472 614 415
Portugalia	126 276 741
Rumunia	304 642 069
Słowacja	66 843 694
Słowenia	25 580 833

Przedstawione kwoty obejmują przydziały dla poszczególnych krajów, udostępniane każdemu państwu będącemu beneficjentem zgodnie z art. 9 ust. 5, oraz udział każdego z państw będących beneficjentami w funduszu na rzecz społeczeństwa obywatelskiego, o którym mowa w art. 7.

ARTYKUŁ 7

W ramach Mechanizmu Finansowego EOG udostępnia się dwa fundusze. Służą one osiągnięciu celów Mechanizmu Finansowego EOG (2021–2028), określonych w art. 1, oraz realizacji priorytetów tematycznych, o których mowa w art. 3. Państwa EFTA mogą uczestniczyć w tych funduszach jako państwa partnerskie.

1. Fundusz na rzecz społeczeństwa obywatelskiego

10 % całkowitej kwoty przeznacza się na fundusz na rzecz społeczeństwa obywatelskiego. Klucz podziału środków między państwa będące beneficjentami określono w art. 6.

5 % środków funduszu udostępnia się na realizację inicjatyw transnarodowych.

2. Fundusz na rzecz budowania zdolności i współpracy z międzynarodowymi organizacjami i instytucjami

2 % całkowitej kwoty przeznacza się na fundusz na rzecz budowania zdolności i współpracy z międzynarodowymi organizacjami i instytucjami, między innymi Radą Europy, OECD i Agencją Praw Podstawowych Unii Europejskiej (FRA). Fundusz ten będzie służył wsparciu realizacji priorytetów tematycznych w państwach będących beneficjentami.

ARTYKUŁ 8

1. Koordynacja z Norweskim Mechanizmem Finansowym

Wkład finansowy przewidziany w niniejszym Protokole jest ściśle skoordynowany z wkładem dwustronnym Norwegii w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego. W szczególności państwa EFTA zapewniają zasadniczo jednakowe procedury i warunki wdrażania dla obydwu tych mechanizmów finansowych.

2. Koordynacja z polityką spójności UE

W stosownych przypadkach uwzględnia się odpowiednio wszystkie istotne zmiany w polityce spójności UE.

ARTYKUŁ 9

Przy wdrażaniu Mechanizmu Finansowego EOG stosuje się następujące zasady:

1. Współpraca

Cele Mechanizmu Finansowego EOG, o których mowa w art. 1, realizuje się w ramach ścisłej współpracy państw będących beneficjentami i państw EFTA, z poszanowaniem wartości i zasad oraz zgodnie z prawami i obowiązkami, o których mowa w art. 1 ust. 2.

2. Zasady wdrażania

Na wszystkich etapach wdrażania stosuje się najwyższy stopień przejrzystości, rozliczalności i gospodarności, przy jednoczesnym poszanowaniu zasad dobrych rządów, partnerstwa i zarządzania na wielu szczeblach, zrównoważonego rozwoju i promowania równości płci oraz niedyskryminacji.

3. Zarządzanie funduszami

Państwa EFTA prowadzą dwa fundusze określone w art. 7 oraz są odpowiedzialne za ich wdrażanie, w tym za zarządzanie nimi i ich kontrolę.

4. Komitet ds. Mechanizmu Finansowego

Państwa EFTA ustanawiają komitet ds. ogólnego zarządzania Mechanizmem Finansowym EOG. Dalsze postanowienia dotyczące wdrażania Mechanizmu Finansowego EOG – w tym środki upraszczające mające na celu zapewnienie wydajności i skuteczności tego wdrażania – zostaną wydane przez państwa EFTA po przeprowadzeniu konsultacji z państwami będącymi beneficjentami, w których to konsultacjach uczestniczyć może Komisja Europejska. Państwa EFTA dołożą starań, aby wydać te postanowienia jeszcze przed podpisaniem protokołów ustaleń.

5. Negocjowanie protokołów ustaleń

Państwa EFTA podpisują z każdym państwem będącym beneficjentem protokół ustaleń dotyczący odpowiednich przydziałów dla poszczególnych państw, z wyłączeniem funduszy, o których mowa w art. 7 i w ust. 3 niniejszego artykułu. Protokół ustaleń określa programy, podział środków między obszary objęte programem, struktury zarządzania i kontroli, a także obowiązujące warunki.

6. Wdrażanie

- a) Na podstawie protokołów ustaleń państwa będące beneficjentami składają do państw EFTA wnioski w sprawie programów szczegółowych; państwa EFTA te wnioski oceniają i zatwierdzają, a następnie w odniesieniu do każdego programu zawierają umowy o udzielenie dotacji z państwami będącymi beneficjentami, w których to umowach określa się odpowiednie warunki, a także ocenę ryzyka i sposób jego ograniczania.
- b) Za wdrażanie uzgodnionych programów odpowiadają państwa będące beneficjentami, które wprowadzają odpowiedni system zarządzania i kontroli w celu zapewnienia należytego wdrażania i zarządzania.
- c) Państwa EFTA mogą przeprowadzać kontrole zgodnie ze swoimi wymogami wewnętrznymi. Państwa będące beneficjentami zapewniają w tym celu wszelką konieczną pomoc, informacje i dokumentację.
- d) Aby zapewnić przestrzeganie obowiązków, państwa EFTA mogą, po przeprowadzeniu oceny i wysłuchaniu państwa będącego beneficjentem, podjąć odpowiednie i proporcjonalne środki, w tym dokonać zawieszenia płatności i odzyskania środków.
- e) W stosownych przypadkach podczas przygotowywania, wdrażania, monitorowania i oceniania wkładu finansowego stosuje się zasadę partnerstwa, która umożliwia zapewnienie szerokiego uczestnictwa. Partnerzy mogą reprezentować m.in. poziom lokalny, regionalny i krajowy oraz sektor prywatny i społeczeństwo obywatelskie; mogą być także partnerami społecznymi z państw będących beneficjentami oraz państw EFTA.
- f) Każdy projekt objęty programami w państwach będących beneficjentami można wdrażać w formie współpracy m.in. podmiotów mających siedzibę w państwach będących beneficjentami i w państwach EFTA, zgodnie z obowiązującymi przepisami dotyczącymi zamówień publicznych.

7. Koszty zarządzania

Koszty zarządzania ponoszone przez państwa EFTA pokrywa się z ogólnej kwoty, o której mowa w art. 2; są one określone w postanowieniach dotyczących wdrażania, o których mowa w ust. 4 niniejszego artykułu. Koszty zarządzania funduszami, o których mowa w art. 7, zostaną pokryte z kwoty przydzielonej na te fundusze.

8. Sprawozdawczość

Państwa EFTA składają sprawozdania ze swojego wkładu w realizację celów Mechanizmu Finansowego EOG.

ARTYKUŁ 10

Przegląd

Na koniec okresu określonego w art. 2 oraz bez uszczerbku dla praw i obowiązków wynikających z Porozumienia EOG, umawiające się strony dokonują – w świetle art. 115 Porozumienia EOG – przeglądu w celu oceny potrzeby przeciwdziałania różnicom gospodarczym i społecznym w Europejskim Obszarze Gospodarczym.

ZAŁĄCZNIK DO PROTOKOŁU 38d

Zielona transformacja

Zielone przedsiębiorstwa i innowacje

Badania naukowe i innowacje

Kształcenie, szkolenie i zatrudnienie młodzieży

Kultura

Rozwój lokalny, dobre rządy i włączenie społeczne

Integracja i wzmocnienie pozycji Romów

Zdrowie publiczne

Zapobieganie klęskom żywiołowym i gotowość na wypadek ich wystąpienia

Wymiar sprawiedliwości, w tym przemoc domowa i przemoc na tle płciowym, dostęp do wymiaru sprawiedliwości, więziennictwo, poważna i zorganizowana przestępczość

Azyl, migracja i integracja

Współpraca instytucjonalna i rozwój zdolności

Państwa będące beneficjentami skorzystają również z projektów finansowanych ze środków:

Funduszu na rzecz społeczeństwa obywatelskiego

Funduszu na rzecz budowania zdolności i współpracy z międzynarodowymi organizacjami
i instytucjami partnerskimi

*Kwestie równości płci i cyfryzacji zostaną uwzględnione we wszystkich odpowiednich obszarach
objętych programem.*
